

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Ant. Mvreti Variarvm Lectionvm Libri XV

Muret, Marc-Antoine

Antverpiæ, M. D. LXXXVI.

Liber XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70864)

M. ANTONII MURETI
I. C. AC CIVIS R.

VARIARVM LECTIIONVM
LIBER DVODECIMVS.

Emendati loci aliquot è libro primo
Seneca De beneficiis.

CAP. I.

Temptoris & venditoris, locatoris
& conductoris permutata esse inter
se aliquot in iure civili locis nomina
docuit princeps & nostræ & superio-
ris memoriæ iurisperitorum Cuias-
cius, ita notasse mihi videor quodam
apud Senecam loco creditorem pro debitore positum
esse. Ita enim vulgo legitur, lib. primo De beneficiis:
*Nemo beneficia in kalendariis scribit: nec auarus exactor ad
horam & diem creditorem appellat.* Vbi, nisi me fallit
animus, legendum est, *debitorem*. Neque hoc, quan-
do hæc rudioribus nauatur opera, monere omiserim,
non id dicere Senecam, ab auaro exactore non appel-
lari debitorem ad horam & diem, quod manifestò
falsum esset: sed eum qui beneficium dat, non facere
item vt auari exactores solent, qui, quod crediderunt,
id sibi ad horam & diem solui volunt. Similis ergo
locus est illi Horatiano: *Nec excitatur classico miles tru-
ci.* non enim negat militem classico excitari; sed eum,
qui rus suum colit, negat ita excitari classico, vt mili-
tes solent. Sic in epistola ad Pisones: *Nec verbum ver-
bo curauit reddere fidus Interpres.* negat enim bonum
imitatorem

V 4

imitatorem id sibi studio habere, ut verbum verbum reddat, quemadmodum fidi interpretes solent. Emenda dabo & ex eodem libro alia. Vbi ergo de Gracis loquens ait: *Inueniam alium poetam, apud quem praecipua tur, & spissis prodeant*: legendum est ex veteribus libris, & *spissis auro Phrygianis prodeant*. Phrygianum vestium mentio est & apud Plinium. Spissas auro auro dicit, quibus Phrygio multum ac densum auro intertexuisset. Et, ut quaedam in medio leuiora ornata, veniam ad locum quendam mirifice deperatam, qui cum minimo negotio ex vetere scriptura librari possit, tales medicos inuenit, ut cui libet eorum dici poterit,

Τὸ φάρμακόν σου ἔνδοξον μείζω ποιεῖ.

Vulgo enim ita legitur: *Ad hanc honestissimam conditionem beneficii beneficia vincendi sic nos adhortatur Chrysippus, ut dicat verendum esse, ne quia Charij Iouis filiae sunt, putemus certe paruum ingerere sacrilegium, si tam bellis puellis fiat iniuria*. Possem ostendere, quomodo alij scribendum ceniuerint. Sed quid opus est exagilandis illis, ostentare me? Veterum librorum scriptura haec est: *parum sacrate gerere sacrilegium sit, et tam bellis puellis fiat iniuria*. Vbi est, *sacrate*, scribitur *se grate*: plana omnia & emendata erunt. Vnde etiam locum ex eodem libro appingam, qui vulgo ita legitur: *Itaque boni etiam sarre ac fictili religiosi sunt, mali rursus non effugiunt impietatem, quamvis aras sanguine multo cruentauerint*. Libri veteres, & ut Turnebus loquitur, manuales, pro *fictili* habent *fitilla*. Sed legendum, *fitilla*. Id genus erat pultis, quo utebantur in sacris. Arnobius libro septimo aduersus Gentes: *Quid fitilla, quid frumen, quid asricia, quid gratilla, cactuneum, conspolium, cubula?* ex quibus duo, quae prima sunt

sunt pulchrum nomina, sed genere & qualitate diuersa. Serius verò, quæ sequitur, librorum significantias continet.

Eiusdem Seneca locus illustratus.

CAPVT II.

MVITI sunt, qui, cum & libenter & prolixè alios laudent, neminem tamen habent, qui se, quod ab eis laudatus sit, quidquam propterea eis debere arbitretur. Laudant enim sine villo dilectu ac discrimine omnes: vt id non aut iudicio aut beneuolentia adducti, sed morbo quodam animi facere videantur. Sed & in pecunia idem, quamquam rarius & à paucioribus, fieri videas. Eiusmodi igitur homines & eleuant auctoritatem iudicij sui, & omnem beneficiorum gratiam amittunt. De quibus præclare Seneca: Beneficium, inquit, quod quibuslibet datur, nulli gratum est. Nemo se stabularij aut cauponis hospitem iudicat, nec coniuuam dantis epulum: vbi dici potest, Quid enim in me contulit? Nempe hoc, quod in illum & vix notum sibi, & in illum etiam inimicum ac turpissimum hominem. Nunquid enim me dignum iudicauit? Morbo suo morem gessit. Puto autem hoc, quod postremo loco positum est, veteris poetæ Græci exemplo dictum esse, ex quo quadratum versum perelegantem citat Plutarchus:

Ὁ δὲ φιλανθρωπος οὐ γὰρ ἔχει νόσον, χαλπεὶς δὲ δίδυς.
Ibi enim quisquis ille est, qui loquens inducitur, negat, quod alius quispiam multis pecuniam largiatur, id ab ipsius humanitate ac liberalitate proficisci: cum enim illo quasi morbo teneri, vt dandis pecuniis gaudeat.

Micretti
Lectio
II
25

CAPVT III.

EXCEPTA Macedonum gente, ait libro tertio beneficii Seneca, non est in villa data aduersus gratum actio. Sed vbi quidquam tale de Macedonia lectum est? Immo verò apud solos mortalium Persi ingrati actionem dari, ex Xenophonte didicimus cuius verba describam, non vt vulgo leguntur, sed legenda sunt: *δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος ἐστὶν ἀποδομῆσι μὲν ἀλλήλους μάλιτα, δικάζουσι δὲ ἑαυτοῦ ἀφαιρέσειν.* Numquid igitur Senecam memoria lapsum esse dicimus? At eam ipsemet profiteretur sibi vsque eò firmam fuisse, vt non tantum ad vsum sufficeret, sed in modicum vsque procederet. Equidem vidi veterem Senecæ librum, in quo non *Macedonum* legebatur, sed *Madonum*. neque dubium habeo, quomodo legendum *Medorum*. Medos autem pro Persis antiqui sæpe dicebant: vt iam pridem docui in illum Catulli locum

Cum Medi irrupere nouum mare.

Itaque Aristophanes gallinaceum; quem iocans olim Persis imperasse, ea de causa *μῆδων ὄρνυ* vocat *ἐπεὶ καὶ τὸς Πέρσας μῆδ' ἔλεγον*: ait qui scholia in eius fabulas scripsit.

Vetus quadam consuetudo satisfaciendi in quibus malè precati erant.

CAPVT IIII.

IN consuetudine apud veteres positum fuit, vt si alicui malè precatus erat, is si eum placare ei que satisfacere vellet, optaret, eo præsentem, vt in caput suum reciderent ea quæ in ipsum dixisset. Duobus hoc Seneca locis cognosci potest: quorum vnus est libro

tertio De beneficiis, ubi ita scriptum est: Rufus vir or-
 dinis senatorij inter cenam optauerat, ne Caesar saluus re-
 dierit ex ea peregrinatione, quam parabat: & adigerat
 idem omnes & tauros & vitulos optare. Fuerunt, qui illa
 diligenter audirent. Ut primum diluxit, seruus, qui cenan-
 ti ad pedes steterat, narrat, qua inter cenam ebrius dixisset.
 Vortatur, ut Casarem occupet, atque ipse se deferat. Vfus
 consilio descendenti Casari occurrit. Et cum malam men-
 tem habuisse se pridie iurasset, id ut in se & filios suos recu-
 deret, optauit, & Casarem ut ignosceret sibi, rediretq; in
 gratiam secum, rogauit. Alter est libro quarto: quem
 de ipso subiticiam: loquitur autem de homine im-
 purissimo Mamerco Scauro. Pollioni Asinio iacenti,
 obsecro verbo vsum dixerat se facturum id, quod pa-
 ti malebat: & cum Pollionis attractorem vidisset
 frontem: *Quidquid, inquit, mali dixi, mihi & capiti*
meo. Sed & tenuissimus poeta Tibullus, cum ianua
 cuiusdam multa mala dixisset, eamque postremo placare
 vellet, ita canit:

Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,

Ignoscas. capiti sint precor illa meo.

Urbanissime autem apud Aristophanem Dicæopolis
 cum Megarenses *χαίρω*, id est, gaudere aut saluere
 inuiserit: idque ille respondisset tibi *ἐν ἐπιχόρῳ ἐσθ*,
 precatur, ut id in caput suum recidat.

Πολυεργιστοῦνός νῦν, ἐς κεφαλῆν ἠέποιε' ἐυοί.

Vbi Scholiastes eam, quam dixi, consuetudinem
 etiam Atheniensium fuisse tradit.

Linguarium quid vocarit Seneca.

CAPITV.

QVERIT Seneca libro quarto De beneficiis, si
 quis cui quid tamquam digno se daturum pro-
 miserit,

Mureti
 Lectiones
 III
 28

miserit, quem postea indignum esse comperiat, quod
facere debeat: nunc recedere ab eo, quod promissum
etiam indigno dare. Et hanc quaestionem distinc-
ne dissolvit: *Aut enim magnum aliquid promissum est:*
tunc praestat semel pudere, quam semper panitere: aut ex-
iguum aliquid: quo casu etiam indigno dari potest. Post
posterius ipse ita exprimit: *Si exiguum est, dabo: non*
quia dignus es, sed quia promisti. Nec tanquam meo
dabo, sed verba mea redimam, & aurem mihi pervellam.
Id est, scribam hoc in animo diligenter, & in mem-
ria infigam, ut mihi documento sit in posterum, ne
temere promittam. Aurem enim vellebant, cum qui
volebant in memoria haerere. Plinius libro vides-
mo: *Est in aure ima memoria locus, quem tangentes au-*
stamur. Et inde est illud Horatij: *licet antestari? ego velle*
Oppono auriculam. Ac vidi veteres nummos aereos, in
quibus viri duo insculpti erant, quorum vnus alteri
aurem vellebat: in orbem autem scriptum erat
M N H M O N E T E. Seneca ipse libro quinto: *Dicere*
solemus; Sine tu, loquar tecum: & Ego mihi aurem per-
uellam. Sed in eo loco, de quo dicere coeperam, his-
tim sequitur: *Damno castigabo promittendi temeritatem.*
Ecce, ut doleat tibi, ut postea consideratius loquaris. quod
dicitur, linguarium dabo. Quibus in verbis dubitari
potest, quid sit *linguarium.* & Turnebus quidem
esse tanquam linguarum thecam & repositorium, in
quo dicat Seneca, se linguam conditurum, ne temere
promittat. Ego autem longè aliter eam vocem acci-
pio: neque dubito, quin *linguarium* sit id quod pro
lingua, quae temere locuta est, penditur. Idque mihi
apertè ostendere videtur verba illa Seneca, *Verba*
mea redimam: & Damno castigabo promittendi temerita-
tem. Sic *vasarium* dicebatur pecunia, quae pro vasis
est, pro

est, pro utensilibus attribuebatur ex ærario magistratibus in prouincias proficiscentibus. Sic *cerarium* vocabatur Verres pecuniam, quam quasi pro cera exigebat. Sic *salarium* antiquitus, quod dabatur pro victu, in quo principem locum tribuebant sali. Sic *vinguentarium* apud Plinium libro secundo Epistolarum, quod Marius Priscus à prouincialibus, quasi pro vnguentis exegerat. Sic *honorarium vinum*, quod regibus & potentibus honoris gratia offertur. Cato de innocentia sua: *Cum essem in prouincia legatus quamplures ad prætores & consules vinum honorarium dabant. numquam accepi nec priuatus quidem.* Sic *hordearium*, quod equiti pro hordeo ad alendum equum dabatur. Sic denique *vxorium*, pœna quæ publicè exigebatur ab iis qui vxores non haberent.

De naturali quadam spei & metus coniunctione.

CAPVT VI.

CVM spei nihil æquè aduersetur ac timor: notatum tamen est à sapientissimis viris, vbi omnis omnino sublata spes est, ne timorem quidem posse subsistere. Pendeat enim oportet metuentis animus: qui si spei, quo sustentetur, nihil profus reliquum sit, planè iacet. Atque hoc eleganter admodum expressisse videtur adolescens Terentianus:

Va misero mihi.

Vt animus in spe atque in timore vsque antehac attentus fuit,

na, postquam adempta spes est, lassus, cura confectus super.

Itaque negat Aristoteles eos qui ad mortem ducuntur, timere; vt quos iam spes omnis reliquit. Et qui timent, querunt, si qua ratione id, quod imminet, vitare

Mureti
Lectio
II
28

vitare possint. At in rebus desperatis nemo confidit. Immo verò ita spualitur metus, vt omni spe adempta plerumque in audaciam transeat. Idque in extremis periculum adductis saepe salutis fuit. Hac de re dicitur Hecatonis commemorat Seneca: *Desines timere si sperare desieris.* Cui ipse postea addit: *Dices, quomodo ista tam diuersa pariter sunt? Ita est, mi Lucili. cum res deantur disidere, coniuncta sunt. Quemadmodum eadem catena & custodem & militem copulat: sic ista, quae tam dissimilia sunt, pariter incedunt.* Sed in his postremo verbis omnes editiones deprauatae sunt. Non enim *custodem*, legendum est, sed *custodiam*. Vocatur autem custodias reos ipsos, qui sub custodia erant, vt alibi: *Cum adueheretur inter custodias quidam ad matutinum spectaculum missus.* Et saepe ita accipitur hoc nomen in libris iuris ciuilis. Dabantur autem haec militibus custodiendi.

De piscibus subterraneis emendati Seneca loci duo.

CAPV. VII.

IMMENSAM quandam aquarum vim in subterraneis specubus latere philosophi tradunt, quae etiam interdum erumpant, secumque magnam piscium multitudinem efferant. Ceterum pisces illos, vt in tenebris saginatos, tum aspectu deformes atque horridos, tum gustatu noxios ac mortiferos esse. In Caria quidem cum id aliquando contigisset, quicunque illos ederant pisces, omnes ad vnum periisse, huiusmodi monumentis proditum est. Sed quam ad verum id contigisse Seneca dicit, is enim huius historiae auctor est, eius urbis nomen ita in libris ipsius corruptum circumfertur, vt sine veterum librorum ope verum quispiam, non dicam ad verum peruenire, sed de mendo

modo suspicari queat. *Circum Myndum enim Caria*
vnum id euenisse in vulgatis libris legas. Ego olim li-
 brum veterem habui, quem postea clarissimo, & cum
 incredibili omnigenæ eruditionis copia, tum virtute
 æque integritate præstanti viro Vincentio Lauro epî-
 scopo Montisdiuinitis dono dedi: quo in libro scriptum
 erat *factum id in Caria circa Iotuma urbem*. Ex qua leui-
 ter deprauata scriptura facillè conieci legendum esse,
 circa *Loruma urbem*. Nam & in epitoma Stephani De
 urbibus nominatur, *Λόρυμα πόλις καρίας*: & à Strabo
 libro xiiii. & à Ptolemæo libro quinto, & à Pli-
 nio, & à Mela, nisi quodd apud hunc librariorum vi-
 tium, *Latumna*, non *Loruma* legitur. Emendabo & alium
 ex eodem libro locum, quem omnes vsque in hunc
 diem aliquot vocibus mancum ac mytilum edide-
 runt. Vbi enim narrat Seneca quosdam flumios pa-
 lam in specum aliquem decidere, & terra absorbe-
 ri, deinde in remotissimis locis exire, cursumque ac
 nomen suum repetere: cum id de Lyco amne expo-
 sisset Ouidij versibus, subiungit; *Idem & in oriente*
Tigris facit: absorbetur & desideratus diu, tandem longè
remoto loco purgamenta eiecit, vt Arethusa in Sicilia
quinta quaque æstate per Olympia.

De Arimaspiis, cur dicti sint vnum tantum oculum habere:
nem de populis, apud quos pueri oblongo capite
nascuntur.

CAP. VIII.

HOMINES esse quosdam in Scythia tradide-
 runt ex antiquis nonnulli, qui vnum tantum in
 media fronte oculum habent. *Arimaspiis* nomen est,
 quos & Æschylus ex eo *μονόπαις* vocat. Ipsum quoque
Arimasporum nomen ex re illis inditum putant.
 Scythica enim lingua *ari* vnum esse: *maspon* oculum.
 Sed

Myndum
 Lektionen

11
 28

Sed quibus curæ fuit veritatem rerum diligenter indagare, eam gentem arcu & sagittis excelluisse morant, quas cum dirigerent, alterumque, ut firmum clauderent, assiduique in eo studio essent, sunt vno tantum oculo uti. Fortassis etiam, quod rei à pueris adfuerent, alterius oculi orbe erant contractiore: versaque paulatim, ut sæpe accidit, in naturam consuetudine, patrum similes filij nascebantur, quæque in patribus deformitas ex oculorum inæqualitate ἐπιπλητος & aduenticia, eadem in filiis innataque insita erat. Ita certè de quibusdam in Asia populis grauis auctor Hippocrates narrat; cum apud eos pulchrum haberetur oblongo capite esse: ob id nutrices recens editorum infantium tenella manu manibus conrectando ac comprimendo, globosam & orbicularem figuram corrumpent, eaque frangerent, ac fasciis etiam adstricta in æumen coegerent, paulatim studium in naturam vertissent, omnes eam in gente oblongis capitibus nascerentur, eoque Macrocephalos vocari. Idem & hodie, licet an ioco, de gente quadam in Italia dicitur.

*De loco quodam Terentij ex Eunucho confutata
Marcelli Virgilij sententia.*

CAPVT IX.

Iocosè quidem dictum est à Chærea in Eunucho Terentiana, *Pessulum ostio obdo*: subestque comino obscæniolus sensus: neque tamen adsentior Marcellulo Virgilio, qui putat respexisse poetam ad medicorum *πρωὸς*, qui mulierum naturalibus ad procreandos menses subiici solent. Primum enim ex veteri non Græca modò, sed & medicorum propria quorundam quisque asssecutus esset vim ioci? deinde non potest

voce Græcas admittere eam formam imminuendi, quæ Latinis vsitata est, neque si Græci exiguum *παιδ* dicunt *μαρδ*, licere continuò Latinis pessulum eo sensu dicere: non sanè magis quàm logulum *ἀντλο* aut eiusmodi alia. ipsumq. Marcellum peccasse videtur, qui *μαρδ* pessulos vertit. Sed pessulus est *μαρδ*. quo nomine significabant interdum iocantibus quo mares sumus. Aristophanes:

Ταῖς ἀριστοτέλει γυναιξίν ἔστω ἢ νέον
Ἐλευν ἀνατὶ, λαβομένης τὸ πῦττάλλ.

Sulpicor & Horatium in illo versu,
nec tauri rucntis

In Venerem tolerare pondus,

quæ allegoriæ seruiret, eò etiam respexisse, quòd illam partem Græci interdum *ταῦρον* vocant: vnde & *ταῦρος*. Quin & temporibus Romuli, cum consulta matronas Romanas, si fecundæ fieri vellent, à capro miri oportere respondit, Græcè potius quàm Latinè locuta est, neque tam caprum intellexit, quàm *ταῦρον*, in quo præcipuum putatur esse remedium aduersus mulierum sterilitatem.

De quibusdam, qui piloso sunt corde.

C A P. X.

ARISTOMENIS Messenij, qui trecentos Lacedæmonios occiderat, quique & fortitudine & calliditate præstiterat, mortui cor hirtu & densa quasi filia pilorum obsitum repertum esse, tradit Plinius. Item de Lyandro Lacedæmonio, qui & ipse tum fortissimus tum astutissimus fuit, Græci quidam memorie prodiderunt. Ipse quoque memini, cum Veneris essem, sumptum esse capitis supplicium de nobili quodam latrone, qui cum à carnifice dissecaretur, cor-

X de ad

Mureti
Lectiones
II
28

de admodum piloso repertus est. Roboris quidam ab-
tix & calliditatis alij esse id argumentum volum.
ingenti certè calore proficiunt, quo qui abundat
& robusti esse, & callidi solent. Itaq. eruditus & gra-
diloquus poeta Nonnus libro xxvi. Dionysiacos
biris populis ait esse cor densis vestitum pilis: sicut
audacissimos esse, neque vnquam in praeliis metu-

τοῖς ἐν δουραίων πικρὰν σίχην, οἷσι δὲ αὐτῶν
φευγὰ δαψύεργον ἐκέρυοτετο φθλα σαρβείων.
τοῖσιν ἐνὶ κερδὶ λήλαται πείχης, ὅν χάεν ἀεί
ψυχῆς δάρσος ἔχουσι, καὶ οὐ πτώσσουσαν ἐπιώ.

De aduerbiis quibusdam, que aliter apud veteres
terdum scribebantur, quam nunc solent. Emendat
Ciceronis apud Fabium locus.

CAPVT XI.

QVOD nunc perpetuò istinc & illinc scribimus
veteres nonnumquam istim & illim scribere so-
litos constat. Recteq. factū à Petro Victorio est, quod
in libris Epistolarū Ciceronis, antiquam scripturam
hac quoq. in parte cum fide representandam putauit
vt in epistola ad Valeriū: *Qui istim nunc veniunt*, & alij
locis. Huius autem rei ignoratione deprauatus est Ci-
ceronis locus ex epistolis ad Brutum, qui citatur à Fa-
bio: neque correctus ab eruditis hominibus, qui Ci-
ceronis fragmenta studiosè collegerunt. Ita enim vnus
legitur, *Veritus fortasse, ne nos in Catonem nostrum tra-*
feramus illinc mali quid: etsi argumentum simile non est.
In vetusto autem Fabij codice, qui penes me est, haec
modo: *Veritus fortasse, ne nos in Catonem nostrum tra-*
ferremus illim aliquid: etsi argumentum simile non est.
Hoc ne cui leue videatur, moneo alios quoque primò

Ant
Varia
I

hanc scriptorum locos eodem modo corruptos esse: quos aut nos ipsi, aut alij quandoque indicabunt.

De Thalete Milefio historia elegans.

CAPVT XII.

THALES Milefius magno vir & sublimi, ut notum est, ingenio fuit: multa que admirabilia cum in aliis disciplinis, tum in astrologia primus excogitavit. Is cum reperisset, quam rationem haberet magnitudo Solis ad magnitudinem eius circuli, quem Sol ipse annuo cursu metitur ac conficit, quoque modo ad Geometrica subtilitate demonstrari posset: eam rationem cum Prieniensi quodam, homine & talium rerum curioso, & diuite ac copioso communicavit. Qui de acumen Thaletis, & inuenti pulchritudinem admiratus, pramium a se illum, quantum vellet, optare iussit. Nullum te, inquit, aliud pramium posco, Thales, nisi, ut ne tibi vnquam huius inuenti gloriam arroges: sed si quando eius alios participes facere volueris, auctorem illius esse me perpetuo profitearis. Non igitur contemnunt gloriam ne sapientissimi quidem: nedum nos, qui sapientes non sumus, a quo animo seramus, si quid a nobis interdum, ex quo laus aliqua possit existere, animaduersum est, id iniuste neque impudenter ab aliis occupari.

De quibusdam locis e primo Rhetoricorum Aristotelis.

CAPVT XIII.

ARISTOTELES libro primo De arte dicendi, vbi docet nemine sana mentis deliberare de iis que vno tantum modo euenire possunt, qui modo ea talia esse existimet: ita loquitur, οπει δὲ τὸ ἀδυνατόν ἄλλως ἢ πρῶτον ἢ ἑσπῶς, ἢ ἔχον ἑδ εἰς βουλὰς τετα, ἕπος ἱστολαμβάνων: vbi putat optimus interpres, eum complecti tria tempora. & certe tria verba, quibus vitur, facile id ali-

X 2 cui

Mureti
lectiones
II
28

cui persuadere possunt. Sed tamen cum omnis deli-
 beratio futurum tempus respiciat: quomodo, quomodo
 quis deliberare de rebus praeteritis potest, siue in
 vno, siue pluribus modis aut esse aut fieri potest.
 Possunt quidem vrbes pluribus modis capi atque con-
 pugnari: Sed si quis hodie deliberet atque in consulti-
 one ponat, quemadmodum Troia capta sit, nonne
 agnatos & gentiles deducendus esse videatur? Quo-
 rere, quomodo id factum sit, possumus: deliberare non
 possumus. Omnis autem consultatio quaestio illa quae
 dem est, sed non contra. Ne praesentia quidem in deli-
 berationem cadunt, nisi ut eis in posterum consulti-
 tur, ac denique omnis deliberatio ad futurum tempus
 refertur. Ita igitur interpretor, ut cum rerum, quae
 modum multis locis Plato & Aristoteles docent, quae-
 dam dicantur esse, ut nummi, aedes: quaedam vero
 ut bellum aut nuptiae: utrumque generum hic Aristoteles
 complexus sit. Aoristus enim γενέσθαι non magis praeteri-
 ti quam praesentis aut futuri temporis significatio-
 nem habet. Et rectissime Victorius hoc ipso in libro
 verba illa Aristotelis, ὅσα ἐν δέχεται καὶ γενέσθαι καὶ μὴ
 interpretatus est, *qua eam naturam habent, ut fieri
 non fieri possint.* Saepe autem consultamus non tam
 τὸ γενέσθαι, ἢ ἔσεσθαι, quam ἔπει τὸ πῶς μέλλει εἶναι. igitur
 hoc addidit, non deliberare homines περὶ τῶν ἀδύνατον
 ἄλλως εἶναι. Deinde subiungit: ἐδὲν γὰρ πλεον, ἢ οὐτως
 δέχεται συμβελέειν. Sed ego totum illud, ἢ οὐτως ἀδύνα-
 ται συμβελέειν, delendum censeo: legendumque sim-
 pliciter, ἐδὲν γὰρ πλεον, & ita interpretor: *nullus enim
 eiusmodi deliberationis esset.* Sic Plato libro quarto De
 Rep. ὅτι ἀνωφελές καὶ πλεον ἐδὲν. Idem epistola quinta
 εἰ μὴ μάττω μὲν κινδυνεύσειν φέτο, πλεον δ' ἐδὲν πλεον.
 Aristophanes in Pluto: καί τι πλεον φελεῖν; quod
 Scholias

Scholiasies ita exponit, τις χρεία ἐστὶ τῶ πλεον; Hoc qui non viderant, putarant aliquid deesse.

Locus Virgilij expressus è Chæriilo.

CAPVT XIII.

VIDETUR Chærilus non ita contemptus & abiectus poeta fuisse, vt cum haberi voluit Horatius: quamquam & alij, quorum maior est auctoritas, male de eo multo ante Horatium senserant. Sed tamen & hic versus ipsius:

Πῶσαν κοιλᾶνει ρανὶς ὕδατος ἐνδὲλε χείρῃ,

multos magnosque imitatores habuit: & propè ausim dicere, locum quendam optimi maximi poetarum Virgilij ex eo mihi expressum atque effectum videri. Cum enim Chæriili versus quidam legantur, quibus queritur præcipua argumenta scribendorum poematum à vetustis poetis occupata iam esse: eadem etiam in coquestio tertio libro Georgicon apud Virgilium legitur. Chæriili versus hi sunt:

Ἄ μάλας, ὅστις ἔλω κείνον χρόνον ὕδρῃς αἰοιδῶν
Μισάων δευράπων, ὅτ' ἀκείρατος ἔπι λειμῶν.
Νὺν δ' ἴτε πάντα δέδασαι, ἔχουσι δ' πείρατα τέχνης,
Ἵστασι δ' ἄγε δρόμον καταλεπόμεθ' ἄδ' ἔτι ἔσσι.
Πᾶντι παπ' λαίοντα νεοζυγέσ' ἄρμα πηλάσσι.

Virgilij autem hi:

Cetera, qua vacuas tenuissent carmina mentes,
Omnia iam vulgata. Quis aut Eurysthea durum,
Aut illaudati nescit Busiridis aras?
Cui non dictus Hylas puer, aut Latonia Delos,
Hippodame, humerog, Pelops insignis eburno
Acer equis? tentanda via est, qua me quoq, possim
Tollere humo, victorog, virum volitare per ora.

X 3 Illud

Mureta
Lectiones
III
28

Illud certè, *Omnia iam vulgata*, profus comparatè ge-
minum est illi, Νῦν δ' ὄτε γάρ τε δ' ἴδυσσι.

Enendata multa in oratione Ciceronis pro Archia.

CAPVT XV.

CICERO in oratione pro Archia cum multa
verbis doctrinae studia commendasset, eaq; ma-
gnam vim ad laudem atque virtutem habere dixisset,
addit postea, etiamsi nihil ex eis aliud quam delecta-
tio peteretur, nihil esse, quo quasi diuertere, & in quo
honestius ac liberalius requiescere fessius grauius
gotiorum tractatione animus possit. In hac autem re
explicanda verba ipsius haec sunt: *Quod si non hic tantus
fructus ostenderetur: & si ex his studiis delectatio sola pete-
retur: tamen ut opinor, hanc animaduersionem humanissi-
mam ac liberalissimam iudicaretis.* Sed cum animadu-
ersionis nomen pro certo aliquo studiorum genere nulli-
quam neque apud Ciceronem, neq; apud vllum alium
bonum Latinitatis auctorem legatur, Lazarum Ben-
anicum aiunt, cum eam orationem interpretaretur, non
animaduersionem, sed *animi remissionem*, ibi legendum cen-
suisse, qui mihi videtur, quod *animaduersionis* nomen
ei loco non conuenire censuit, rectè ac verè iudicasset
sed in eo peccasse, quod à veterè scriptura nimis lon-
gè recessit. Ego cum eam orationem abhinc triennium
publicè in vrbe interpretarer, vsus sum veterè libro
Fulij Ursini, viri optimi, & hominis eruditissimi: quo
in libro scriptum erat *animaduersionem*. Vnde ego vna
littera detracta scribendum censui, *animi auersionem*.
Auertere enim animum aut cogitationem à re aliqua,
sepe ut notum est, Cicero dicit. Eodem in libro veterè
apertè scriptum erat: *Hac studia adolescentiam agunt:*
non, ut vulgò, *alunt*. Ferri tamen potest, *alunt*. Sic enim
alibi

alibi Cicero, *ingenia melius ali Græcis exercitationibus.*
 Iam quod eadem in oratione legitur: *Bestia sæpe imma-*
na cantu flectuntur atq; consistunt: si quis attentè consi-
 deret, videbit nullo modo referri posse ad Orphei &
 Arionis fabulam: quod tamen erudito homini Paulo
 Manutio visum est. Nam quod perrarò factum poëtae
 fabulantur, quo ore id Cicero dixisset sæpe fieri? Me-
 lius igitur Victorius, qui id iam pridem ad serpentes
 retulerat: quos carminibus flecti ac consistere opinio
 est. Gothicarum quidem rerum scriptores narrant
 rivos ita delectari tiliarum & fistularum pastoricia-
 rum sono, ut, cum in pastores impetum facturi sunt,
 sæpe ab eis cantu mulceantur: atq; hanc vstitutissimam
 pastoribus eius regionis rationem esse expediendæ ab
 rivo impetu salutis suæ. Vix tamen est, ut existi-
 mem id Ciceroni notum fuisse. Illa autem de Home-
 ri patria ita in eodem illo libro leguntur: *Homerum Co-*
loponij ciuem esse dicunt suum: Chij suam vindicant: Sala-
miij repetunt: Smyrni vero suum esse confirmant. me-
 lius omnino, quàm ut vulgò, *consitentur.* Quis enim in
 significatione gloriationis, consistendi verbo vitur?
 Quod autem statim sequitur: *Itaq; etiam delubrum eius*
in oppido dedicauerunt: causa nulla est, cur mutetur.
 Quamvis enim Ietæ quoque Homerum suum esse
 contenderent, non tamen Ciceroni propositum fuit
 eas omnis vrbes nominare, quæ sibi summum illum
 poëtam vindicarent. Et notum est apud Smyrniacos
 Homeri delubrum fuisse. Strabo libro quartodecimo:
ἐστὶ καὶ βελυσθηὶ καὶ τὸ ὁμήρειον, ὅσα τετραζώνη ἔχουσι
ἢ ὁμήρου καὶ ἑσάρον. ἀντιποιοῦνται γὰρ καὶ ἐπὶ διαφερόντως
ἐν πικτιῶν. καὶ δὲ καὶ νόμισμα πικτικῶν παρ' αὐτοῖς ὁμήρειον
λέγεται. Cuius me loci admonuit, vnumq; eius gene-
 nis areum nummum perueterem ostendit idem ille,
 quem

X 4

quem

Muret
 Lectiones
 III
 25

quem antea nominavi, summè doctus, & summè
amicos officiosus Virinus. Puto etiam in eadem oratione
ita legendum: *Nam nisi Ilias extitisset, ille ille
tumulus*. non ut vulgò: *Nam nisi Ilias extitisset ille*.
hoc leuiusculum est, & coniectura tantùm nititur. In
ipsum autem orationis finem ita vulgò legitur: *Et
verò siue à meo sensu post mortem a futura sunt: siue, ut
pientissimi homines putauerunt, ad aliquam animi mei par-
tem pertinebunt: nunc quidem certè cogitatione speq; de-
ctor*. Sed à libro vetere abest vox animi, quod veni-
puto. Ita enim veteres loquebantur: Horatius,

*Non totus moriar, magnaq; pars mei
Vitabit Libitinam.* Ouidius:

*Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferarè*

Sequitur locus, qui valdè torfit & alios homines er-
ditos, & ipsum in primis Manutium; ubi ita Cicero
*Quare conseruate iudices hominem pudore eo, quem
eorum studiis videtis comprahari tum dignitate, tum etiam
venustate*. Manutius autem ita: *Quem hic locum ha-
bet dignitas aut venustas? satis valere debet ad corre-
liandam Archiæ iudicum voluntatem pudor ipsius
& ingenium: plurimum verò ipsa causa: quibus sin-
gulis aliquid addit, quo pateant illustrius. at hæc, non
dignitate, tum etiam venustate, nescio quo modo intru-
sa, prorsus nuda sunt. Ut omittam, quòd hic loquen-
di modus, *Conseruate hominem tum dignitate, tum etiam
venustate*, mihi quòidem parùm satisfacit. Adde, quòd
venustas iucunda quædam vel in vultu vel in corpo-
ris motu species est, quæ ad commendationem Ar-
chiæ, præsertim ætate prouecti, nihil pertinet. Itaque
prorsus videtur abundare. glossema dicerem, si, quo
adiungi posset, viderem, nam glossemata, quæ vocantur
inter-*

interpretandi causa ponuntur. Sed ita hinc aperta sunt omnia, de pudore Archia, de ingenio, de causa, ut nullam interpretationis lumen desiderent. Hoc tamen, quicquid est, & omnino, quæcumque sentimus & scribimus, ita probamus, dum ne hominibus eruditiss, & in hoc studiorum genere exercitatis improbanda videantur. Hac Manutius: ut homo disertus ac copiosus, multa; ut in loco deprauato, non multum opis adferentia. Ego rem paucis expediam. Vox *studii*, abest ab omnibus antiquis libris. Delenda igitur: & pro *venustate*, legendum *vetustate*. Hoc enim dicit: pudorem & integritatem morum in Archia comprobari amicorum ipsius tum dignitate tum vetustate. Lucullum enim & Metelli & Catuli, & alij præterea viri gratissimi, quos antea nominarat, non tantum Archia amici, sed veterrimi amici erant. Numquam autem ille, nisi planè bonus fuisset, talium virorum amicitiam aut tam facile comparare, aut tam diu conseruare potuisset. Vocem *studii* redundare, viderat & alius: sed ineptè in talibus viris, quasi in pulchellis pueris, venustatem commendari, non viderat. Idque illorum qui eum nouerant, nemo miratur. Nescio, an hoc quoque addere debeam; quod paulo post legitur: *Quis est eo numero qui semper apud omnes sancti sunt habiti atque dicti*: non esse, cur quisquam calumniatur. Ita enim & pro Marcello: *An ex eo numero, qui vnâ secum fuerunt?*

Proverbum ab aliis prætermisum è Plutarcho.

CAPVT XVI.

REFERIUNTUR nonnulli homines, qui dum faceti ac dicaces videri volunt, nullam falsè aliquid dicendi occasionem prætermittunt, maluntque

X 5 sape

Mauret
Lectiones
III
25

sape amicum, quàm dictum perdere: faciliusq. amicum
 ardentem in ore, quàm dictum aliquod ardentem
 continentem. Talis erat ille, de quo Horatius:

dum modò risum

Execuiat sibi, non hic cuiquam parcat amico.

Neque in priuatos modò ac fortis suæ homines, sed et
 in principes immoderata illa maledicendi libidine
 abutuntur: non cogitantes, quàm stultum sit scribere
 in eos qui possunt proscribere; &, ut Cicero alibi
 loquitur, gladio ἀντιπικτηρίζειν. Vitæ igitur pernicitatis
 famam aucupantur, sparguntq. voces per
 iugulum fortasse redituras: ac plerunque leuissimas
 rei, ut Plato ait, verborum, grauissimas pœnas ferunt.
 Ac ne mortui quidem aliam mercedem ferunt,
 quàm ut de eis dicatur, quod de Tantalo Euripides

— ἀνθρώπων ἔσχε γλώσσων, ἀσπίδων ἄνθρωπον.

Eiusmodi homines Plutarchus in commentariis, quos
 tradit, quibus notis adulator ab amico discerni quod
 ait, τὸν περὶ τὰ φέρει ἀρχὴν ἀτεχνῶς ἀρχέσθαι. Quod cum
 prouerbij figuram habere videatur, quælij nuper, tum
 in illam præclaram congeriem adagiorum, quæ Florentinæ
 rentiæ cum tot speciosis ac magnificis titulis impressum
 tum primùm prodierat, relatum esset. Sed hoc diu
 quaro, ea vidi, quæ vidisse piguit. Neq. ego vilius
 quam inspexi librum, qui magis confirmaret veteris
 Aem: *Magnus liber, magnum malum*. Sublata quidem
 omnia, quæ piorum animos offendere poterant, ex
 mo: neq. dubito, quin Episcopus Regiensis, qua re
 sacrarum intelligentia, & qua in rebus sibi mandatis
 diligentia est, quod suarum partium erat, egregie pro
 stiterit: sed vellem aliquid diligentia ab aliis collata
 ad ea quoque tollenda, quæ ineruditis errorem obno
 re, eruditis nauseam mouere possent. Nam cum

qui primus aliquot prouerbiorum millia collegerat, qui uirnam aut ne attigisset unquam theologica, aut in eis religiosius & sincerius versatus esset, homo, qui neque legendo expleri, neque scribendo defatigari posset, multa in illo præcipiti scribendi calore malè interpretatus esset, multa coniecisset in illum aceruum prouerbiorum, quæ proueria non erant: decuit certè uniusq. incommodi partem aliquam ab eis tolli, qui prouinciam illius operis perpurgandi susceperant: & in eorum quæ detracta essent, locum substitui, si quæ ad eo omissa viderentur. Nunc omnes fatuas interpretationes intactas reliquerunt, eisque tanquam sacris prepercerunt: quæ proueria non sunt, non tantum non rescuerunt, sed multa præterea, ut liber grandior fieret, addiderunt: & tamen sic quoque multa, quæ uerè proueria sunt, omiserunt. Ac vellem suam cuique tribuissent, eorum saltem, quorum nomina damnata non sunt. Ita enim sciret quisque, quid in quoque aut laudaret aut reprehenderet. Nunc quicumque rudem illam & indigestam materiam congeffit: Paulum enim Manutium fuisse, nemo mihi unquam persuaserit: qui etiam breui scripto testatus est, se ea tantum, quæ imprimenda acceperat, aliis imprimenda dedidisse: credo, quòd ipse non satis digna pleraque indicaret, quæ typis suis excusa legerentur: ille igitur *ἅπαντα τὰ βιβλία, ἃ ἐστὶν ἡ βιβλίον, ὅσα ἐστὶν ἡ βιβλίον*, omnes omnium reprehensiones in caput suum traxit. Cum enim nobis interdum sit lectione aliorum omnium librorum, quibus proueria explicantur: quicquid stolidè, quicquid imperitè, quicquid ineleganter dictum erit: id scilicet ei uni, cuius ille liber est, imputari oportebit. Ita homines interdum, dum aliorum gloriam ad se trahere conantur, alienæ stultitiæ succidanei, ut Plautus lo-

Muretti
Lectiones

10
25

tus loquitur, fiunt. Sed hæc, si videbitur, aliàs. Nam quod cœperamus, exequamur: *Quorum puterimus neque obstructa ora sunt, neque Crepidines paulo alium exagitata: neque denique quidquam est, quod obiectu suo probeat, ne quis in eos incautior prolabatur: quales multo videri videmus: si qui circa eos choreas agant, magnum periculum adeunt, ne, dum progrediuntur, regrediuntur, corpus orbem mouent, saltitant, in puteum delapsi mergantur.* Pro uerbis igitur usus esse poterit in eos, qui per ludum et lasciuiam tale aliquid facit, ut eo ipso se in magnum aliquod periculum coniciant.

De libro Proverbiorum nuper edito Florentina.

CAPVT XVII.

Nam quis me putet, quæ superiori capite dixi de Florentina Proverbiorum editione, sine causa dixisse, & alienæ industriæ iniquam existimationem fuisse: proponam hæc aliquot exempla, ut quidque occurreret: non enim mihi tantum est otij, ut plures horum ea in re perdere libeat: Ex quibus illa verè ac mentis dicta esse intelligatur. Atque, ut hinc exordiar: ait aliquis in Odis Horatius, se Veneri sacrificare velle; quod in se nimis sæuam experiatur: sperare autem, vbi hostiam mactauerit, illam sibi leniorem fore. Atque hoc ita exprimit: *Mactata veniet lenior hostia.* Inde Erasmus, aliud cogitans, prouerbium fecerat, *Mactata hostia lenior.* & adfirmarat, dici de spontaneis ac mansuetis. Nonne oportuit tam ridiculam interpretationem tolli ab iis, qui à se falsas interpretationes sublatas esse profiterentur? Nam si quis vel inspecto Horatii loco non viderit, quàm hoc ridiculè dictum sit: prope est, ut alia prouerbij figura dicat aliquis, minus ei esse sensus, quàm mactatæ hostiæ. Plautus ludens dixit

Amphi-

Amphitruonem suam neque tragœdiam, neque ta-
 men planè comœdiam fore, sed tragocomœdiam. Isti
 hanc ipsam vocem καμωδονταγωδιαν prouerbiū esse
 dixerunt, de re, quæ ex lætis simul & tristibus consta-
 ret. Quis igitur modus prouerbiorum scribendorum
 futurus est, si talia quoque prouerbia accipimus? Co-
 gnouerant ex Varrone, in bulgam seu vesicam olim
 condi solitos nummos. statim natum prouerbiū
 est: *Ad oculos magis, quàm ad vesicam pertinet.* Quo præ-
 dicto prouerbio quis, quæso, vniquam antiquus scri-
 ptor vsus est? Saltem vnum citassent. Eiusdem gene-
 ris sunt illa: *Fluuij cursus non detorquendus: Pauca malè
 parata, multa bene comparata perdunt: Conscientia crimen
 prodit: Patere legem, quam ipse tulisti. Tonderi pecus, non
 radi debet: Temporibus seruire decet: Pygmaei vel Thioda-
 mas cum Hercule: Amor fit in ira iucundior: Voluptas malo-
 rum esca: & talia, ὅσα νόστιμα. Ut enim quibusdam ho-
 minibus malè affectis, quicquid edunt, in bilem
 aut in pituitam, ita istis, quicquid legunt, in prouer-
 bium vertitur. Versus est Catulli ex Epithalamio:
Omnia omnibus annuit. Descripserunt ad verbum, quæ
 ego abhinc viginti annos ad eum versum scripseram,
 eaque pro suis sumentes, nouum prouerbiū concin-
 narunt. Versus est, opinor, Euripidis:*

ἴπ' ἐχθρὸς θυμὸς ὀπλίζει χεῖρα. id est,

In hostes ipsamet ira armat manum.

Eom ilti ita verterunt: *inimicitias armabit ira manus.*
 Quid illa? οὐδ' ἀγαθόν: *Manuarium ad: Sternutauerunt*
Auores: Bili in naribus: Planus semel crura fregit: Absens
heres non erit: Oleo fraudare lucernas: & illa, Noxa caput
sequitur: Hercules clypeus: Ab aula recessit: Leuato velo de
caussa cognoscere: & illud omnium stultissimum, Lex
Africani: & qualia in eo libro tam multa sunt, vt ea
 quærere,

Muretti
 Lectiones
 10
 28

querere, sit aquam in mari querere; tanti fuerunt
propter tales nugæ librum in tantam molem excu-
cere oporteret? Addam pauca quædam, vt occurrerent
& si potero, insignia: quamquã ita multa sunt insignia
vt hoc ipso difficile sit reperire quæ dicantur insignia.

Verfus est Luciani: Πόζωνα τίλλει κερέων ἑσ' ἄλλοις

Tunc quidem ex illis prouerbium facit, & ita vertit
Barbam velle à puerorum vlnis. Quot verba, tot peccata.

Πόζωνα id est barbam interpretatur pilos, qui in vlnis
nascuntur. n̄hil ineptius. Τίλλει, non est velle, sed, velle

Ridiculè autem ἐκ κερέων facit κέρως: id est ex tonforum
pueros. Et ἑσ' ἄλλοις, ineptè interpretatur, ab vlnis

cùm ἑσ' ἄλλοις κερέων, sit, sub manibus tonforum. Verfus
est Aristophanis, principio τῆς εἰρήνης. Αἴψ' αἴψ' ἄλλοις

τάχιστα κερέων. Eum aiunt isti ab eruditis prouerbij
loco referri. Quæro, qui sunt isti eruditi: aut quis vnus

quam idoneus auctor hoc versu, vt prouerbio, vlnis
Erasmus in quodã versu scripserat, facile videri, pro-

uerbia scribere; idque se non negare: sed difficile esse
chiliadas scribere. At si alia prouerbia recipiamus

iam non chiliadas, sed myriadum myriadas scribere
facile fuerit. Quanto enim iustius in hunc ordinem

referretur illud ex Pluto?

Ὡς ἀργαλέον παράγμ' ἔστιν ὃ ζῆν' ἢ θεοί,

Δύλον γένεσθαι παρὰ φρονῆντ' ὁ δειπότε.

Vt dicas prouerbij vsum esse posse in eos, qui seruiunt
libidinoso amori, aut auaritiæ, aut denique alicui cupi-
ditati. & illa Nebulis:

Ὡς εὖ βασιλεῦ. τὸ χεῖμα τῶν νυκτῶν, ἔστιν

ἀπὸ πρῶτον. ἔποδ' ἡμέρας γνήσιται;

Vt dicas prouerbio vtj posse aliquem, qui, exempli
caussa, doleat, tot gentes hæreticorum præstigijs occu-
patas tam diu in tam crassa errorum caligine versari
cuique

utque longū videatur, dum eis veritas illucescat. Sed
 non quicquid cōmodè in varios sensus flecti potest,
 hanc prouerbium est. *Insuere in saccam vel culeum*, ait,
 cuiusque est ex illis paræmiologis, vulgò dicimus,
 pro circumuenire aliquè vel ludere. Nescio an ita lo-
 quuntur in Germania, aut in alia quapiam gēte, vnde
 est, quisquis est, qui hoc scripsit. Sed ego putabā non
 Germanica, aut Gallica, aut Italica, sed Latina tantū,
 & Græca vetera prouerbia eo libro contineri. Latini
 autem de parricidis loquentes, dicunt quidem eos in
 culeum insuendos esse, non tamen ludo, neque ut eos
 circumueniant: neque hoc prouerbio dicunt. Plato li-
 bro decimo De Rep. dixerat poëtarum metra, spoliata
 multis coloribus similia esse eorum vultui, qui atate
 quidem integra sunt, sed formosi non sunt: id est, τοῖς
 τῶν ἡρώων προσώποις, καλῶν ἢ μὴ. οἷα γίνεται ἰδεῖν, ὅταν
 αὐτὰ τῶν ἡρώων ἀλλοίωται. Isti prouerbium fecerunt: *For-
 mosus sine pulchritudine*, in eos qui pigmentis exoticam,
 ita enim loquuntur, formam adsciuerunt. Persarum
 reges, quibus à populis potestatem omnium rerum
 sibi tradi volebant, ab eis symbolicè per legatos terram
 & aquam petebant, quam qui dabant, significabant,
 se imperium accipere. Res vulgo nota est. Isti prouer-
 bium fecerunt, *Terram & aquam poscere, & terram &
 aquam dare*, pro, bellum alicui inferre, & bellum cum
 aliquo suscipere. *Masilienfes mores* colere dixerat Plau-
 tus in *Calina* cum senem, qui armigero filij sibi pro-
 puella supposito facere id voluerat, quod nouæ nu-
 pte solet, eò respiciens, quòd *Masilienfes*, etsi ab
 alijs vt seueri prædicantur, mollitiei tamen nomi-
 ne malè audiebant, vt est apud Athenæum, crede-
 banturque γυναικοπαθεῖν. At isti *Masilienfes mores* apud
 Plautum, optimos & probatissimos interpretantur.

S. Hie-

Nicetti
 Lectiones
 10
 28

S. Hieronymus verba, quibus vsus erat Iouinianus, ridens, ita scripserat: *Rogo, qua sunt hec portenta verum? quodve scriptiois dedecus? Nonne vel febrem somno re eum putes, vel arreptum morbo phrenetico, Hippocrati vinculis alligandum?* respiciens videlicet ad ea vincula de quibus Hippocrates *ὅτι τῶν κατ' ἰντζείων*. At ista, quae argumentis fortissimis roborata sunt, vel scripturum testimoniis, ea tradunt ab Hieronymo et ceteris vinculis Hippocratis alligata. Quod si quis obstinate defendere audeat, ipsemet vinculis Hippocratis alligandus esse videatur. Sed hæc hydra quædam est, quæ plura capita amputaueris, plura succrescunt.

Dictum elegans Io. Antonij Lucatelli episcopi Venusini. CAP. XVIII.

VERE & grauiter dicere solitum memini Io. Antonium Lucatellum, & virum & philosophum optimum, qui postea episcopus Venusinus fuit, tunc autem in familia magni illius Hippolyti Cardinalis Ferrariensis mecum amicissimè coniunctissimèq; vivebat, quod Socrates in cibo ac potu faciendum esse monuisset, id contrà fieri oportere in iis quibus animus aleretur. Etenim apud Xenophontem Socrates eos cibos summo studio vitandos esse dicit, quibus etiam, qui non esuriunt, ad edendum prouocantur: & eos potus, qui etiam non sitientem adducunt, ut bibat. Contrà autem ij sermones vtilissimi sunt, atque omni studio consecrandi, qui in animis languentibus excitant cognitionis & scientiæ cupiditatem.

Emendatus Plauti locus è Bacchidibus.

CAPVT XIX.

DEMVS aliquid istis, qui Plautum alieno labore emédare cupiunt, quod, cum libuerit, ut solent,

appiant pro suo. Versus sunt è Bacchidibus :

Postquam aurum abstulimus, in nauem conscendimus,

Domum cupientes, fortè vt ad sedi in stega,

Dum circumspecto: atque ego tum lembum conspico,

Longum est rigorem maleficum exornariet.

Virgilius Atque, ita positum est, vt in illo Virgilij,

Atque illum in praeceps pronorapit alueus amni.

Sed hoc fortassis omnes vident, eorū autem versuum

postremum quis, quæso, intelligit? *Strigas* vocabant

mulieres maleficas, quas etiam noctu volare arbitra-

bantur. Eodemq. modo *strigones*, homines maleficos,

quorum vocabulorum vtroq. hodieq. vulgus in Italia

ritur. Vaser igitur ille seruus, quem lembum malefi-

cum vocaturus erat, quod eo piratas vectos esse simu-

laet, eum prius, quasi idem valente vocabulo, *strigo-*

tem nominauit: vt planè legendum sit hoc modo:

Longum strigorem, maleficum exornariet.

Loci quidam ex Oratore Ciceronis ad Brutum

illustrati.

CAP. XX.

M. CICERO etsi de laudibus suis non inuitus

prædicabat, potiusque in eam partem peccabat, vt in

enimmodicus atq. immoderatus esset: semper tamen

cauenter cauit, ne sibi ingenij laudem arrogaret: po-

teriusq. videri voluit labore & diligentia, quam ingenij

præstantia aliquam dicendi facultatē consecutus. In-

genio enim nihil esse inuidiosius, quam de inge-

nio suo gloriari: cum quauis laude facilius homines

quàm laude ingenij cedant, vt verè cecinit

Martialis:

Aurum & opes & rura frequens donabit amicus.

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

Nota igitur illa sunt: *Quominus ingenio possum, subsidio*

Y

mihî

M. Cicero
Lectio
II
28

*mibi diligentiam comparavi: & Si quid est in me ingenij
 iudices: quod sentio quàm sit exiguum: & Aristoteles
 omnes ingeniosos melancholicos esse: ut ego tarditer
 me non moleste feram: & similia. Sed & in Oratore
 Brutum locus quidam est, in quo sibi ingenij laudem
 detrahit: quod tamen eo minus animadvertitur.
 Locus ille aliquot vocibus mancus ac mutilus legitur
 etiam in iis libris, qui cum librorum veterum acceperunt
 collati esse dicuntur. Ita enim cum vulgò scriptum
 videas: *Atque haud scio an plerique nostrorum Oratorum
 ingenio plus valuerint, quàm doctrina; itaque illi dicere
 melius quàm precipere, nos contra fortasse possumus.* Sed
 complures iam anni sunt, cum Alexander Glorietur
 tunc quidem magnæ spei adolescens, nunc autem
 clarissimus, qui quæ magnis in rep. muneribus præ
 etus, concitata iam pridem expectationi præclare
 ni ex parte respondeat, librū veterem mihi veniens
 dedit, in quo ita integrius & emendatius legere
*Atque haud scio an plerique nostrorum oratorum, etiam
 atque nos ingenio plus valuerint, quàm doctrina. Itaque
 dicere melius quàm precipere: nos contra fortasse possumus
 melius docere.* Eodem illo in libro ita scriptum est
*Quomodo enim vester Axilla Abala factus est, nisi fugax
 ter a vastioris? Quam litteram etiam è maxilla, & axilla
 & vexillo, & pauxillo consuetudo elegans Latini sermo
 euellit. & paulo infra: decemvirosum silitibus indicandis
 non ut vulgò, litibus indicandis. Neque hæc indigna
 visa sunt, quæ gloriorem.**

Ant
Varia

M. A. N.